

Г.О. Слабкий¹, С.В. Дудник²

Смертність дітей сільської місцевості поза стаціонаром в контексті первинної медико-санітарної допомоги

¹Ужгородський національний університет, м. Ужгород, Україна²ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ, Україна

Мета – дослідити доступність первинної медико-санітарної допомоги в контексті вивчення тенденцій смертності дітей поза стаціонаром (у віці до 1-го року, у віці від 1-го до 2-х років) в сільській місцевості за регіонами України.

Матеріали і методи. Дослідження та необхідні розрахунки проведено за оперативними даними моніторингу (за період 2016-2017 рр.), методи: аналітичний, статистичний, системного підходу.

Результати та обговорення. Первинна медико-санітарна допомога є основою системи охорони здоров'я, в тому числі вона має грати одну із провідних ролей у покращенні стану здоров'я дітей у будь-якому віці, у боротьбі як з інфекційними так і неінфекційними захворюваннями, у запровадженні заходів щодо попередження дитячої інвалідності і смертності. Слід зазначити, що за даними ВООЗ, у більшості систем охорони здоров'я світу первинна медико-санітарна допомога є слабкою ланкою. Підвищення ефективності функціонування даного рівня медичної допомоги є пріоритетною задачею, що має прискорити досягнення Цілей Сталого Розвитку і тому потребує моніторингу та відстеження ключових показників первинної медико-санітарної допомоги. Досягнення вищезазначених цілей можливо при забезпеченні загального охоплення населення, зокрема дітей, основними та доступними медико-санітарними послугами, що має забезпечити охоплення найбільш вразливих прошарків необхідною їм медичною допомогою найбільш справедливим чином і може бути можливим лише за умови наявності в країні стійкої потужної системи первинної медико-санітарної допомоги, здатної надавати вищезазначені послуги.

В Україні за її регіонами спостерігаються достатньо високі рівні дитячої смертності, а також висока питома вага дитячих смертей поза стаціонару, особливо в сільській місцевості, що характеризує та свідчить в певній мірі про рівень розвитку, доступності первинної медико-санітарної допомоги. За результатами дослідження на підставі даних оперативного моніторингу питома вага дітей, померлих поза стаціонаром (до року) в сільській місцевості за регіонами України в 2017 р. залишилась без змін в порівнянні з 2016 р. у Полтавській

області (5,0%), Волинській області (0%) та Дніпропетровській області (19,1%), тенденції до зменшення частки смертей дітей поза стаціонаром у віці до року в сільській місцевості спостерігаються у шести областях (Львівській області – зниження на 54%, Кіровоградській на 67,8%, Київській на 6,1%, Закарпатській на 44,5%, Івано-Франківській на 11,9%, Одеській на 74,7%), зростання питомої ваги дітей, померлих поза стаціонару в сільській місцевості у віці до одного року відбулось у 15 областях, де найвищі рівні зафіксовані у Чернігівській області (2016 р. – 13,3%, 2017 р. – 14,3%), Хмельницькій області (12,5%, 18,5% відповідно), Дніпропетровській (19,10% у 2016 та 2017 рр.), Донецькій області (2016 р. – 23,80%, 2017 р. – 30,30%), Луганській області (2016 р. – 0%, 2017 р. – 33,33%). Найвищі частки дітей, померлих поза стаціонару в сільській місцевості у віці від 1-го до двох років у 2017 році спостерігались у Львівській (20,0%), у Черкаській (20,0%), Дніпропетровській (25,0%), Рівненській (25,0%), Закарпатській (26,32%), Тернопільській (30,0%), Житомирській (32,4%), Вінницькій (33,2%), Київській (33,3%), Хмельницькій (33,3%) та Чернівецькій (40,0%) областях.

Висновки. Первинна медико-санітарна допомога дитячому населенню потребує подальшого дослідження, проведення оцінки ефективності процесу впровадження та якості її надання на предмет загального охоплення медико-санітарними послугами дітей, особливо, що мешкають в сільських районах країни, для чого треба запровадити відповідні показники рівнів і справедливості охоплення послугами дітей. Це можуть бути показники планування родини, показники якості допологового спостереження, захворюваності та поширеності хвороб серед дітей, смертності дітей, показники імунізації, показники інвалідизації, показник звернень за медичною допомогою, також обов'язковим є спостереження за показниками потенціалу медичних служб та доступу до них, а саме це можуть бути показники базового доступу до лікарень, укомплектованості медичними кадрами, доступності до основних лікарських засобів або забезпеченості ліками, безпечності охорони здоров'я, дотримання медико-санітарних правил та стандартів.